

تشریح الأصول

فی شرح

(کفایة الاصول)

(مرحوم آخوند خراسانی (رض)

جلد دوم

(سه فصل از پنج فصل)

(باب أوامر)

به انضمام مشروح

رساله مستقل طلب و اراده حضرت امام خمینی (رض)

شرح: شیخ حسین ناصریان دامغانی

ناصریان دامغانی، حسین
تشریح الاصول فی شرح کفایه الاصول: جلد دوم باب اوامر / شرح
حسین ناصریان دامغانی. - قم: دفتر نشر نویداسلام، ۱۳۹۱.
۶۳۲ ص.

ISBN ۹۷۸-۹۶۴-۱۷۶-۹۲ - ۰

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیفا.

۱. آخوند خراسانی، محمدکاظم بن حسین، ۱۲۵۵-۱۳۲۹ ق. کفایه
الاصول - نقد و تفسیر. ۲. اصول فقه شیعه، الف. آخوند خراسانی،
محمد کاظم بن حسین، ۱۲۵۵-۱۳۲۹ ق. کفایه الاصول، شرح. ب. عنوان.

۲۹۷/۳۱۲

BP ۱۵۹/۸ / آ ۳ ۷۰۲۸

• نشانی قم: خیابان ارم، پاساژ ندس، طبقه همکف، پلاک ۱۱۱، تلفن: ۷۷۴۳۴۶۲

* تشریح الاصول فی شرح کفایه الاصول *

جلد دوم

سه فصل باب اوامر

به ضمیمه مشروح رساله مستقله طلب و اراده حضرت امام خمینی (رض)

مؤلف: شیخ حسین ناصریان دامغانی

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

تاریخ و نوبت چاپ: بهمن ۱۳۹۳

چاپ: نویداسلام قم

ناشر: کتاب عقیق

قیمت: سی هزار تومان

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۱۷۶-۹۲ - ۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۷۶-۹۲ - ۰

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

«بسم الله الرحمن الرحيم»

قال الله تبارك و تعالی:

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ.^۱
ترجمه: خداوند آنها را که ایمان آورده اند و کسانی را که از علم بهره دارند درجات عظیمی می بخشد و خداوند به آنچه عمل می کنید آگاه است.

خداوند در پرتو فراگیری مسائل شریعت و دین، حیات طیبه را نصیب بزرگان دین نمود و این حیات «اصلها ثابت» و فرعها فی السماء» و آنجا (تؤتی أكلها كل حين باذن ربها)^۲ می باشد، و چون وارث پیامبرانند مثل آنان علوم الهی را از خود به ارث می گذارند و لذا علمائی که به این مرتبه از علوم الهی دست یافتند از خود سرچشمه های جاودانی به یادگار گذاشتند که از آن علوم، طالبان علم بهره می گیرند.

مرحوم آخوند خراسانی (رض) از برجستگان و طلایه داران، از این علمای دین است که از خود کتب گرانقدری را به یادگار گذاشته که مهمترین و مشهورترین اثر آن حضرت دو جلد کتاب شریف - کفایة الاصول - است که دهها سال به عنوان کتاب درسی در حوزه های علمیّه در سطوح عالیّه تدریس می شود.

محتوای این کتاب ارزشمند که مباحث علم اصول فقه را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده آنقدر گرانگ است که نه تنها به عنوان کتاب درسی در سطوح عالیّه حوزه های علمیّه تدریس می شود بلکه بسیاری از مراجع بزرگوار تقلید در درس خارج اصول خود، متن آن کتاب شریف را به عنوان راهبرد درس خود قرار می دهند.

مرحوم آقای آخوند خراسانی (رض) علاوه بر آثار علمی که ذکر مختصری درباره کتاب اصولی آن حضرت بیان گردید، از پیشگامان نهضت مشروطه بودند که هدف آن مبارزه با خودکامگی و استبداد شاهان آن زمان بود که حاکم بر ایران شیعه بودند،

۱. سوره مجادله / آیه ۱۱.

۲. سوره ابراهیم / آیه ۲۵.

و همچنین حکم ایشان بر لزوم جهاد علیه روسها مشهور است که به اتفاق علمای نجف بناء گذاشتند که در روز بیستم ذی الحجه برای هجرت به ایران و مبارزه مستقیم با روسها که آن زمان مقداری از خاک مقدس ایران اسلامی را اشغال کرده بودند، حرکت نمایند و به مردم مسلمان شیعه عراق اعلام نمایند، اما مع الأسف در شب بیستم ذی الحجة (۱۳۱۹ هجری قمری) که در روز آن بناء بر هجرت گذاشته بود دار فانی را وداع میکند و بسیاری از بزرگان اعتقادشان بر این است که آن حضرت را مسموم نمودند و لذا مرحوم آقای آخوند (رض) مصداق آیه شریفه (من المومنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه)^۱ گردید و انشاء الله خداوند ایشان را با امام حسین (ع) و اصحابش محشور فرماید (عاش سعیداً و مات سعیداً).^۲ در این راستا ما خداوند را شکر گزاریم که در فراگیری کتاب شریف کفایة الاصول توفیق حضور در درس مرحوم حضرت آیه الله محمد تقی ستوده (رض) و استماع بیانات شیوای مرحوم حضرت آیه الله العظمی فاضل لنکرانی (رض) در بیان مطالب این کتاب ارزشمند را، نصیبمان فرمود و همچنین توفیق حضور در درس خارج اصول حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی (حفظه الله) را که متن کفایة الاصول را به عنوان راهبرد درس اصول خود قرار داده بود حاضر گشتیم و در مجموع توانستیم بهره ای از این کتاب شریف برگیریم.

به شکرانه این توفیق الهی بر آن شدیم تا آنجا که می توانیم نسبت به بیان و توضیح مطالب این کتاب شریف تلاش نمائیم.

لذا کتاب حاضر، جلد دوم کتاب تشریح الاصول ما می باشد که در آن شرح چهار فصل از پنج فصل باب اوامر جلد اول کفایة الاصول از صفحه ۸۹ تا ۲۰۵ می باشد.

بحمد الله فصل آخر باب اوامر یعنی: باب الامر بالشیء هل یقتضی النهی عن ضده ام لا-؟ در تابستان سال ۱۳۹۰ تحت عنوان جلد سوم کتاب تشریح الاصول فی شرح کفایة

^۱. سوره احزاب/ آیه ۲۳.

^۲. کتاب گروهی از دانشمندان شیعه آیه الله استادی صفحه ۳۴۰ و ۳۳۶.

الاصول به زینت طبع و نشر مزین گردید و امیدوارم که خداوند توفیق اتمام کامل شرح دو جلد کفایة الاصول را عنایت فرماید. در خاتمه از خداوند خواستارم اولاً ثواب تلاشمان را، سبب تعجیل در فرج مولایمان حضرت بقیة الله الاعظم روحی و ارواح العالمین له الفداء قرار دهد و ثانیاً به روح مطهر حضرت امام خمینی (رض) و شهدا و اساتید معظمان و والدین عزیزم و فرزند نوجوان فهیم و شجاع سفر کرده ام به جوار قرب الهی، عائد و واصل فرماید.

آمین ربّ العالمین.

قم المقدسة

شیخ حسین ناصریان دامغانی

تاریخ ۱۳۹۲/۸/۱۵ هـ - شمسی

مطابق با دوم محرم ۱۴۳۵ هـ - قمری

تلفن: ۰۹۱۲۵۵۱۶۱۴۵

قال الله تبارك و تعالی : و الذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبیلنا و ان الله لمع
المُحْسِنِین^۱

ترجمه : آنها که در راه ما (با خلوص نیت) جهاد کنند قطعاً هدایتشان خواهم کرد و
خدا با نیکوکاران است.

شکر می کنیم خدا را که به این حقیر توفیق ورود به علم اصول فقه را با تدوین شرح بر
کتاب جامع شخصیتی همچون آیه العظمی و شیخ الفقهاء و المجتهدین مرحوم آقای
آخوند خراسانی (رض) را نصیب فرمود که جلد اول آن که شرح باب الفاظ است به
زینت طبع نائل آمد و در اختیار علاقه مندان قرار گرفت.

اکنون که سه فصل از باب اوامر آن کتاب شریف به عنوان جلد دوم به زینت طبع
آراسته می شود. بمناسبت بحث فصل اول باب اوامر که بحث مهم طلب و اراده را
مرحوم آقای آخوند (رض) مطرح فرمودند و واقعاً هم از صمیم قلب برای آن راد مرد
الهی همجواری ائمه اطهار (ع) را از خداوند منان مسئلت داریم. اما آن شخصیت عظیم
با آن توان علمی وقتی وارد جواب ادله اشاعره که معتقد به عدم اتحاد طلب و اراده
هستند می شود در آخر مطلب ناتمام می ماند و آن شخصیت عظیم با آوردن - قلم
اینجا رسید سر بشکست - بحث را ناتمام رها می نماید و بارها از شخصیتی همچون
آیه اله العظمی جوادی آملی (حفظه اله) شنیدیم که فرمود : مراد مرحوم آقای آخوند
(رض) از اینکه فرمود: - سر بشکست - این است که بحث مهم اتحاد طلب و اراده باید
در علم فلسفه الهی مورد بحث قرار گیرد و به اعتقاد این حقیر اگر مرحوم آقای

آخوند (رض) می خواست در آن زمان با ورود به علم فلسفه جواب اشاعره را بدهد حوزه های آن زمان که نسبت به فلسفه حساسیتی داشتند اجازه این مسئله را نمی دادند لذا مرحوم آقای آخوند (رض) با ورود مبسوطش به این مسئله مهم راه را برای آیندگان باز نمود شکر الله سعيه انشاء الله.

آری زمانه می گذرد اگر چه بسیاری از بزرگان در درس خارج اصول خود به مسئله طلب و اراده که می رسند سعی در جواب گوئی به اشاعره بر آمدند شکر الله سعيهم و مساعیهم انشاء الله. اما در این میان شخصیتی همچون حضرت امام خمینی (رض) در سال ۱۳۳۱ هـ - ش وقتی بحث خارج اصولی آن حضرت به بحث مهم طلب و اراده می رسد و با کاستیهایی که در طلب و اراده مرحوم آقای آخوند خراسانی (رض) مشاهده می کند، به این نتیجه می رسد که رساله ای مستقله را در باب طلب و اراده ارائه نماید تا بحث مهم اتحاد طلب و اراده را با ادله محکم کلامی و فلسفی ثابت نماید و واقعاً هم آن حضرت با توکل مخصوص که به اعتقاد این حقیر به حضرت حق و ائمه اطهار (ع) داشته رساله مستقله خودش را در باب طلب و اراده در ماه رمضان همان سال در همدان با تمام می رساند و تقدیم به شیفتگان علوم الهی می نماید و در سال ۱۳۶۱ هـ - ش یکی از شاگردان برومندش بنام آیه اله فهری آن را شرح می نماید.

خداوند به ما توفیق دسترسی به آن یادگار علمی حضرت امام (رض) در زمان نوشتن جلد دوم تشریح الاصول فی شرح کفایة الاصول عنایت فرمود و ما را بر آن داشت تا آن رساله ی عظیم علمی را همراه با شرحی که شاگرد برومندش بر آن نگاشته با مختصر تغییری در چینش متن و شرح بدون هیچ کم و کاستی بحمداله به عنوان

ضمیمه در جلد دوم برای استفاده هر چه بیشتر شیفتگان علوم الهی بیاوریم و خداوند را
بر این توفیق سپاس گزاریم.

العبد المفتقر الى عناية اله

شیخ حسین ناصریان دامغانی

www.ketab.ir